

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6, II. nadstropje. — Uradne ure za stranke so od 10. do 12. dopoldne in od 4. do 7. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogersko in Bosno K 10'40, polletna K 5'20, četrtletna K 2'60, mesečna K —90; za Nemčijo celoletno K 12—; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 14—.

ZARJA

Glasiló slovenskega delovnega ljudstva.

„ZARJA“ izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II. nadstropje, in uraduje za stranke vsak delavnik od 9. do 12. dopoldne in od 4. do 7. zvečer.

Inserati: enostopna peti vrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštnine proste.

Stev. 829.

V Ljubljani, v soboto dne 18. aprila 1914.

Leto IV.

Sodrug! Pripravljajmo se na praznovanje 1. majnika!

Blaznost militarističnega tekmovanja.

Nobeno leto ne mine, da ne bi predložili v eni od velikih militarističnih držav parlamentu nove militaristične predloge. In redno se pojavijo ob takih prilikah patriotje ravno one države, kjer se je razširil blagoslov povišanih vojaških bremen, in zapoje slavospev svojim vojnim ministrom, ki so z bistrim umom opazili ono vrzel v državi, ki bi postala lahko pogubonosna. Sedaj je zopet država zavarovana od vseh strani, sedaj smo tako močni kakor naš sosed in sedaj se bo lahko posvetilo naše prebivalstvo mirnemu, plodonosnemu delu, ker mu ne bo treba vedno misliti, kdaj da polukajo sovražniški topovi preko mej. Ali veselje ne traja dolgo. Zakaj kmalu pride odgovor iz države, katero smo hoteli prekositi z militarizmom, ali pa jej postati vsaj enakovredni. Tam je zbudilo oboroževanje sosedne države ljubosumnost in ljubosumnost je rodila poželenje, tekmovati s sosedom. In sedaj prične v tej državi tarnanje patriotov, da je država brez obrambe, da bo uničena prav gotovo, če hitro ne izda prav toliko ali pa še nekoliko milijonov več, če ne zgradi prav toliko ali pa še nekaj bojnih ladij več kakor sosedna država. Kmalu nato ima parlament novo vojaško predlogo, patriotje vriskajo in zatrjujejo, da je vsaka nevarnost odstranjena, ker imamo prav toliko pušk in topov kakor sosed. Ali duh militarizma ne prenaša miru, nima pokoja. Komaj se je nekoliko polegla tekma med tema dvema državama, že prične kipeči v dušah patriotov tretje države — na primer v državi, ki je zvesta zavzvednica, zanesljiva prijateljica prve države. Duše patriotov so namreč ustvarjene tako, da takoj vzkipijo, če zažele to vlada ali pa fabrikanje topov. In ti patriotje pripovedujejo na dolgo in široko, da so prišle vojaške sile iz ravnotežja in da je treba spraviti sile zopet v ravnotežje, kar se seveda najlažje doseže z novo militaristično predlogo. Ko je upostavljeno ravnotežje po željah patriotov, tedaj prične ista ista država ogrožati miru in prvi državi iznova, preseli se v drugo, tretjo, četrto državo, nove vojaške predloge poganjajo kakor gobe po dežju in zli duh militarističnega tekmovanja ne miruje nikdar in goni prebivalstvo v propast, med tem ko mislijo patriotje, da ga dviga. Blazno militaristično tekmovanje veselil ne prinaša nobene koristi, požira le milijarde ljudskega premoženja.

na štiri leta in da hoče zgraditi značno brodogradnjo. Obenem prihaja pa iz Francoske vest, da zahteva vlada skoraj dve milijardi za oborožitve.

Avstrijska vlada in meščanski zastopniki v državnem zboru so napravili ljudstvu z dvema brambnima reformama, z nepotrebnó lansko mobilizacijo, z novimi topovi in vrednoti najtežjega bremena — ne da bi bili prekosili vsled tega le za las vojaško moč ostalih velesil. Gotovo inaj Škoda, Krupp, Schneider, Putilov povod, da vriskajo iz dna srca, ker tekmujejo države med seboj in ker spravljajo oni tako lepe, težke milijone, ali vojaško ojačenje poedinih držav ne ustvarja niti najmanjše vojaške premoči. Miljarde, ki so jih dovolili na Dunaju in v Berlinu, v Peterburgu in Parizu, so zapravljene, zabite, izmetane, ker se njihov učinek vzajemno razveljavlja.

Odločujoči vojaški faktorji v posameznih državah niso seveda zadovoljni s teoretično pomnožitvijo armade, ne gre jim za boljše topove in dridnote, za več vojakov, ampak vse njihovo mišljenje se osredotočuje v tem, kako bi močno presegli druge države. Menda vidijo sedaj ti faktorji, da ne bo naša država niti za las bolje oborožena kakor nasprotniki, čeprav smo izmetali toliko milijard, čeprav smo tako težko oslabili ljudsko silo. Prav enak uspeh bi bili dosegli, če ne bi dovolili nikdar počenega groša za vojaške reforme in bi ne bilo potem blaznih militarističnih izdatkov ne v Parizu, ne v Peterburgu, in ne v Berlinu, temveč če bi se bile sešle velesile na kongres in tam določile, koliko naj plača prebivalstvo tovarnarjem topov. Saj itak nima blazno militaristično tekmovanje drugega namena, kakor da neizmerno bogate Kruppi itd. in da obubožajo narodi, ki jim morajo plačevati tribut, navidezni cilj tekmovalnega oboroževanja — ojačenje moči lastne države — pa vedno le cilj ostane. Če bi bili sešli vodilni politiki in krmarji vseh velesil na kongresu in tam sklenili že izvršene in bodoče reforme in ojačenja armad, tedaj bi se ne bilo izvršilo oboroževanje nič manj enotno in nič manj brezuspšno, kakor se je bilo izvršilo vsled blazne tekme zadnjih let.

Kdaj bodo spoznali naši državni krmarji, da se gibljejo vse države s tekmovalnim oboroževanjem v krogu, in da prihajajo vedno na ono točko, od katere so izhajale in da bo edini uspeh te tekme ta, da se bo zgrudilo ljudstvo pod težo militarističnih bremen?

Pojasnilo.

Zadnji čas so mi razni slovenski listi očitali, da trdim v češkem »Přehledu« št. 24. t. l., da na Slovenskem obstoja ireidenta v prid Srbiji. — Nato odgovarjam:

Res sem novembra 1913 napisal za »Přehled« razpravo »Ilirizem, novoilirizem, jugoslovanstvo in Slovenci« (a ne »Jugoslovanstvo in Slovenci« — kot piše »Dan«!). Ta spis je bil vsled tiskarske stavke objavljen šele sedaj. Res je tudi, da sem v tem spisu trdil tudi sledeče:

»In v resnici je liberalna stranka bila proti posameznim pojavi, ki so hoteli med Slovenci podpirati ireidenta v korist Srbiji, posebno, ko je v Ljubljani izhajal srbofilski dnevnik »Jutro«, čigar naslednik je sedaj »Dan«, in ko je naivni »Preporod« zapeljeval in motil slovensko mladino. Mora se priznati, da so ti poveljali odločno in jasno pričali o eksistenci nekakšne ireidente med Slovenci; res je pa tudi,

razmerah ne bi izbruhnilo, da se ne bi narod končno enkrat uprl!

Na Václavskem trgu je zagledal množice. Dejal si je, da so očitno vsi prišli sem istih misli, kakor on. In videl je, da se vsi spogledujejo in ogledujejo z vprašanjem v očeh, kaj se zgodi, kakšen bo odgovor na padec Badenja, na Zatec, na provokacijo nemških dijakov, na vso izzivajočo in nasilno gospodstvaželnost nemško? »Oh, ljudje, bratje, narod... Kako moreš ostati miren? To je resen, slavnosten trenutek, vsi moramo biti resni in hkrati...!« Mikyška je šel skozi množice, a v želodcu se mu je naenkrat oglašil glad in odhitel je na obed. Restavracija, v kateri je jedel, je bila polna eksplozivne tvarine. Za durmi okrog dolge mize je sedelo ljudi na okroglo, ki so le pili. Natakari je tekal s pivom, zamenjaval čaše. Šumno in soparno je bilo v sobi, obrazi skoro vsi pordeeli, razvneti od razgovora o vseh najbližnjih dogodkih.

Mikyška je požiral jed in pijačo. Naglo drugo za drugo si je ukazal dve čaši. Strastno je govoril s svojimi sopivci. Nekolikokrat je vstal, ker ga je dvignil razgovor pri sosednji mizi. Ko je hotel plačati, je prišel restavratev s poplačano vestjo, katero so sprejeli z navdušenjem. Vse se je vstopilo okrog restavratevja, ki je pripovedoval, kaj se je baš zgodilo na Václavskem trgu. Pravel je o kopici nemških dijakov, ki so zopet — jedva pred četrto ure provocirali občinstvo. »Pomislite, gospoda,

da jih resni ljudje niso vzeli resno. Izhaja to tudi iz tega, da agitacija ni imela nobenih uspehov in da ti časopisi niso niti mogli obstati, četudi so poleg jugoslovenskega idealizma uporabljali grdih revolverskih manir.« Kljub temu je pa dejstvo, da obstojajo stiki in zveze med Belgradom in naprednimi vrstami na Slovenskem. Natančneje o tej stvari govoriti ni umestno in tudi ni potrebno.»

Kakor se vidi, sta tu citirana dva samostojna odstavka, ki obsegata vsak svojo samostojno misel.

Prvi pripoveduje, da se je svoj čas vsled raznih bedastoh moglo govoriti o nekakšni ireidenti med Slovenci, ki pa je bila otročja; sedaj teh neumnosti ne uganja nihče več, tako, da tudi o ireidenti ni govora. Drugi odstavek pa pravi, da zveze in stiki med Belgradom in naprednimi vrstami na Slovenskem obstoja, da pa o tem ni treba govoriti v moji razpravi v »Přehledu«.

To je dvojje dejstev, ki jih z mirno vestjo povem vsakemu.

Pri »Dnevu« pa so šli 2. aprila št. 824. in so zlihi oba odstavka v enega samega. S tem je stvar dobila vse drugo, potvorjeno lice, ki bi ga ji jaz nikdar ne hotel dati! Iz te oblike bi res vtegnilo slediti, kakor da jaz trdim, da nes obstoja na Slovenskem ireidenta, dočim sem jaz pisal baš nasprotno!

Iz kakšnih motivov« sem napisal svojo razpravo, je sumničenje »Dneva« (cit. št.), na katero ne odgovarjam. Pač pa vprašujem »Dan«, iz kakšnih motivov je potvoril moj spis? Iz te potvare se je rodila neresnica, ki sedaj pleše po slovenskem in nemškem časopisu. Seveda na škodo Slovencem! (Saj je mogoče, da je že »Časov« dopisnik vso stvar potvoril; jaz se pa le moram držati »Dnevovega« teksta, ker »Časa« nisem videl.)

»Slovenec« je v št. 74 z 2. aprila takoj zapisal notico o tej prigodbi, ki jo je »Dan« ustvaril. Ta notica ima svojo veliko hudobijo v naslovu »ad informandum«, češ, poglej, vlada, dr. Dermota trdi, da je na Slovenskem srbofilška ireidenta!

Potem pa pride še »Slovenski Narod« (9. aprila 1914. št. 80.) in citira nekaj iz Linhartove »Pettauer Zeitung«, češ, da Linhart v ni pravi, da se ne sme pozabiti, kar sem jaz pribil: eksistenco ireidente na Slovenskem. Konstatiram še enkrat, da je neumno mnenje, ki so se ga časopisi tako hitro prijeli, povzročil »Dan«, ker je potvoril moj spis in ker je bil prelen, da bi bil pogledal original v »Přehledu«. Na »Čas« se namreč ne bi smel vselej brezpogojno zanesti, in še manj na nlegove sotrudnike.

Sicer pa prilično še kaj povem o ti stvari in drugih.

V Gorici, 12. aprila 1914.

Dr. Ant. Dermota.

Politični pregled.

— Protizakonito sklicanje delegacij. Uradna »Wiener Zeitung« prinaša cesarsko naredbo za sklicanje delegacij. Delegacije se snidejo 28. aprila v Budimpešti. Zakon določa, da se morajo sestati delegacije vsako leto in da mora poslanska zbornica, seve tudi gosposka zbornica, izvoliti delegate vsako leto. Lansko delegacijsko zasedanje je bilo v oktobru in lanskim delegatom je potekla funkcijska doba. Le-

tos nj volil parlament novih delegatov in bodo poklicani na delegacijsko zasedanje lanski delegatje, kar je popolnoma protizakonito. Vlada si pač misli, sedaj smo že tolikokrat kršili zakon, da je že vseeno, če jih še enkrat, saj ljudstvo molči. Prva seja bo v ponedeljek 28. aprila ob 1. popoldne. V sredo odidejo delegatje na dvor, kjer bo prebral cesar prestolni nagovor avstrijskim delegatom ob dvanajstih, ogrskim ob eni. Isti dan bo podal grof Berchtold svoj ekspeze. Nato bodo sledile seje odsekov, take da se sestane plenum delegacij približno šele 27. maja. Predsednik delegacij bo član gosposke zbornice grof Sylva-Tarouca, podpredsednik državni poslanec dr. Leo.

— Avstrija in Italija. V Opatiji sta se sešla avstrijski zunanji minister grof Berchtold in italijanski zunanji minister di San Giuliano. Najbrže hočeta Avstrija in Italija dokazati s tem sestankom, da je kljub vsem obrekovanjem razmerje med obema državama prijateljsko. Srečen tisti, ki veruje take bajke... Berchtold in di San Giuliano sta se seveda pozdravila kar najbolj prisrčno. Opatija je bila v zastavah, italijanskega ministra je pozdravil opatijski župan itd., vsa komedija se je izvršila lepo po starodavnem sporu za take prilike. Ministra imata od torka dalje vsak dan daljše konference in o teh konferencah bo izdano posebno poročilo. Baje se pogovarjata o naslednjih predmetih: Ohranitev ravnovesja na Jadranskem morju — železnica od Donave do Jadranskega morja — trgovski dohod Srbije do morja, ki ga žele italijanski trgovci v interesu svoje trgovine (Berchtold bo pri tem zbuja lepe spomine, kako da je zanimal skoraj vojno zaradi srbskega dohoda k morju in sedaj se bo moral udati želji italijanskih trgovcev, ne avstrijskih!) — določitev glavnega mesta Albanije, ker ima Drač nezdravo podnebje — vprašanje grškega otočja — vprašanje Male Azije. Avstrijsko ljudstvo lahko zanaa že tolikokrat preizkušeni modrosti grofa Berchtolda: Italija nas bo že pošteno potegnila. Mi bomo gradili nove dridnote zaradi Angleške, Italija bo pa žela na Balkanu.

— Češke šole na Dunaju. V sredo je zavrnilo upravno sodišče na Dunaju po dveipolurnem posvetovanju pritožbo dunajske občine proti ministrstvu za notranje zadeve. Magistratni okrajni urad okraja Landstraße je bil odredil, da mora zapreti Komenskijevno društvo svojo češko šolo v tem okraju. Čeprav sta izrekla stavbinska komisija in namestništvo, da se mora šola zopet odpreti, ni dovolil dunajski magistrat, da bi nadaljevali s poukom v te šoli in se je pritožil na ministrstvo za notranje zadeve, ki pa ni ugodilo pritožbi. Zato se je pritožila občina na upravno sodišče, ki je na zopet razodilo v prilog Komenskijevnega društva.

— Dopolnilna volitev za Švihovo. Ker je odložil dr. Švihov svoj mandat, je določena dopolnilna državnozbornska volitev na 28. maja, morbitna ožja volitev na 4. junija.

— V Albaniji se oborožujejo. Po vsej Albaniji hite z oboroževanjem ljudske armade. V dveh do treh tednih bo baie vsa dežela v orožju. Če bo potem še potreba, bo odšel knez Viljem na čelu armade v Epir, da si ga osvoji z oboroženo silo.

— Nova država. Iz Drača poročajo: V skrajnem severozapadnem delu Albanije med belim Drinom in črnogorsko mejo je kar čez

Za resnico.

Roman.
Spisal Jozef Laichter.
(Dalje.)
XXI.

Prihodnjega dne zjutraj zgodaj je čital i v posebnih izdajah časnikov o padcu Badenovega ministrstva, toda hkratu o nasilnostih, ki so se dogodila neposredno pod vplivom tega padca v Zatic.

V odvetniški pisarni doktorja Kavke so bili vsi ti dogodki predmet živih razgovorov. Brž ko je bil poldan, je hitel Mikyška na Prikope, kajti v tem je bila že prihítela v pisarno vest, da so nemški dijaki v čepicah in velikomnemških trikolorah priredili demonstracijski izpredvod po Pragi, proslavljajočo profesorja Pferschitzta, kateremu so izročili srebrn nož kot simbol zmagovalnega noža nad Čehi. Baš je odhajal iz pisarne, ko je vstopil mundant, ves spehan pripovedujoč, da se ljudje zbirajo na Václavskem trgu in da se govori o revoluciji in da gotovo nekaj udari.

Mikyška je nekaj rekel in hitro odtekel na ulico.

Po Ferdinandovi ulici je srečaval kopice ljudi. Vpraševal jih je z očmi, kaj se godi v njih dušah in glavah, ali se ne peni v njih kri, ali je mogoče, ali je sploh mogoče, da v takih

eden izmed teh pobalinov, izmed teh predrznih pobalinov se je izpozabil v svoji nesramnosti tako daleč, da je s svojim kolum do krvi ranil in onesvestil nekega dijaka. Toda, gospoda, tega paglavca mine do smrti vse veselje provocirati. Kot vihar so se ljudje spustili na lumpa, mladi in stari, dame... vse skupaj in so ga tepli s pestmi, dežniki, palicami itd. Morda bi bil ostal na mestu, da ni prišla na pomoč policija. Vsega krvavega so burša-lumpa posadili v drožko in odpeljali. Pa še za kočijo so se zagnali ljudje... skratka, gospoda, božja volja je, kar linčati... in revolucija je gotova!

Mikyška se je oblekel in znova naglo korakal na Václavski trg, kamor so se z vseh strani, kakor je videl, valile reke ljudi. Zopet se je preril skozi množice, zopet se je oziral po ljudeh z vprašanjem, kaj se zgodi še, kakšen bo neki odgovor češkega naroda. Čutil je, da se vsem ljudem nekaj trese na ustnih, samo izreči, kar vzklkniti — in vsi pojejo za to besedo, pripravljani na življenje in smrt. Nekolikrat se je predrenjal po hodniku med množico, kakor bi čakal, da bo zaskičal od nekod ono besedo.

XXII.

Tega popoldne je v pisarni delal razmišljeno, v mislih na ulicah, po katerih je v tem korakal demonstrativni sprevod čeških dijakov, — odgovor na zjutranji sprevod nemških dijakov.

Po uradnih urah je bila prva njegova skrb, da je poiskal nekatere prvake narodnega delavstva in dogovoril z nimi zaupen shod za drugi dan. Tudi k doktorju Mrázku je prišel, pa ga ni dobil doma.

Vse uredivši se je vrnil na glavne ulice. Baš, ko je prišel na Václavski trg, so se valili nepregledni tropi, prepevajoč narodne pesmi, proti muzeju. Sam je malo zaostal, pa je brž zvedel, da so množice privrele k novemu nemškemu gledišču in s kamenjem naskočile njegova okna in kandelabre. Smehljaj mu je legel okrog ust.

Naenkrat pa je bil v gnječji ljudstva, bežečega pred policijo na konjih. »Ašanti!« je nekdo vzviknil in vse je naglo odkurilo. Gnječa pa je zadela ob drugo gnječjo, bežečo pred oddelkom peš policije, ki je z golimi sabljami mahal po ljudeh. Nastala je panika, ljudje so iskali zavetja po hišah. V Mikyški je zavrela kri, hotel je vzklkniti, pa je zadržal vzklk. Poleg njega se je sesedla neka dama na hodniku pod težkimi udarci stražnikovnega orožja. Mikyška sam se je hitro pobral iz gnječje, hotel se pridružiti večji trumi, katera se je zbrala pri muzeju, prepevajoč pesem »Kde domov muj.« Ozrl se je še in videl, kako policisti nekega aretirajo.

Tu so zazvenele vojaške trompete in dve stotnji lovecev sta naskočili ljudstvo pred nemškim gledališčem. Mikyška je stisnil pest. Toda dejal si je, da tu ni dobro biti, in odšel je v Breškov restavrant.

noč nastala nova avtonomna država, katere glavno mesto je Rešan, predsednik pa Arif beg. Nova država ima 200 orožnikov, ki dobivajo od Srbije mesečno plačo. Drugi zopet trdijo, da nova država ni bila ustanovljena s pomočjo Srbije, temveč da jo je ustanovilo katoliško duhovništvo.

= 4 milijone je zapustil za militaristične namene. V Belgradu je umrl ljubljanski Krizmanović, ki je zapustil vojno ministrstvu za militaristične namene 4 milijone. Zato je pa vojno ministrstvo odredilo, da so se udeležili njegovega pogreba deputacije vseh polkov. Tudi prestolonaslednik Aleksander in princ Jurij sta šla za pogrebom. Za štiri milijone se že tako gospoda nekoliko poniža in gre za pogrebom civilista.

= Aretacija dijakov in delavcev. V Peterburgu so aretirali v noči od 13. na 14. aprila silno veliko dijakov in delavcev, ker so osumljeni revolucionarnega gibanja. Vse delavce, ki so bili v odboru bolniške blagajne Putilovih tovarn, so zapirli.

= Nemiri v Mehiki se kar ne poležejo. Zedinjene države so sklenile, da podajo mehikanskemu predsedniku Huerti ultimatum. Mehikanske čete so aretirale v Tampicu več mornarjev severoameriških držav. Na zahtevo Zedinjenih držav so jih zopet izpustili, a zadoščila nje, ki ga zahtevalo Zedinjene države — 21 pozdravnih strelav ameriškim bojnim ladjam — nočejo dati. Vlada Zedinjenih držav je odredila, da odpluje pred Tampico vse atlantsko brodovje, 21 bojnih ladij je že na potu, kakor tudi 800 mož pehote. Pogajanja med Mehiko in Zedinjenimi državami so v toliko prinesla uspeh, da je obljubil mehikanski predsednik Huerta, da pozdravi ameriške bojne ladje, če te ogovore na pozdrav. Spor bo najbrže s tem poravnal.

Pozor, delavci

na vsako ranjenje. Tudi prav neznatna ranjenja se morajo, če niso pokrita, razviti v onemljeno hudo in težko celjivo rano in povzročiti težke bolezni. Najbolj potrebno je torej, da se za vse tudi najmanjša ranjenja rabi antiseptično obzvezo. Že nad 50 let preizkušeno domače sredstvo za obzvezo, ki varuje rano in ohranja snaznost, deluje antiseptično, hladeče in proti vnetju ter pospešuje zaceljenje, je mehlično vlažno mazilo, praško domače mazilo iz lekarne B. Fragner v Pragi 203-III. Doze po 70 vinarjev se daje v vseh lekarnah, vendar naj se pazi na oznako in na ime izdelovalca. Kjer se ne dobi, naj se naroči pri izdelovalcu ter pošlje obnem K 316 za 4 doze franko.

Iz domačih krajev.

— Zasedanje kranjskega deželnega zbora. Kranjski deželni zbor se snide šele koncem maja ali začetkom junija. Zasedanje bo trajalo približno 14 dni.

— Pavšlar proti deželni Kranjski. Kakor znano je bil tožil g. Tomo Pavšlar deželno Kranjsko na plačilo zneska 1.600.000 K kot odkupnino za njegove vodne site. Deželno sodišče je zavrnilo Pavšlarjevo tožbo. Proti razsodbi deželnega sodišča v Ljubljani se je bil pritožil g. Pavšlar. Nadsodišče v Gradcu je zavrnilo priliz g. Pavšlarja.

— Konsumno društvo za Ljubljano in okolice se čimdalje lepše razvija. Otvorilo je že 11. (reci: enajsto) filialo in v najbližji dobi odpravi že 12. Priprave se delajo že za 13. in 14. — obe na Dolenjskem. Ta razvoj seve ni nepožen od nasprotnikov. Zlasti klerikalci v svojih zakotnih glasilih bevskajo. Naj le, dokaz, da jahamo. Pa tudi takozvani naprednjaki okrog »Dneva« postajajo konfuзни. Velikonočni teden so spustili notico v svet, da so člani z vodstvom nezadovoljni, ali povedati si tega ne upajo. No, lepi člani, ki pripovedujejo »Dnevu«, kar se »vodstvu« ne upajo . . . Mi vemo, da se slavnega »Dneva« ne poslužujejo člani konsumnega društva, ker imajo več solj v glavi kot »Dnevovci« . . . Le bleđa zavist in omejena glupost dobro nam znanih individuev se poslužuje »Dneva«, ki pač zadnje čase zelo rad grize v vse, kar je socialno demokratičnega. Glej dopise iz Nabrežine, iz Trsta itd. »Dan« postaja skrajno protidelavski list, kar naj delavci vzamejo na znanje. — Konsumno društvo za Ljubljano in okolice se seve za pisanje »Dneva« prav tako malo zmeni kot za bevskanje »Naše Moči« ali drugih podobnih lističev. V svesti, da je na pravi poti — zato je dokaz lep napredek! — koraka dalje za uspehi v veselje svojih članov, ki so dosegli že številko 2115. Račun za poslovno leto 1913 pa bo presenetil tudi najboljše optimiste . . . Delavci! Konsumentje! Parola naj bo (kot odgovor nasprotnikom): Vsi v konsumna društva!

— Splošno kreditno društvo v Ljubljani ima dne 19. aprila ob 10. dopoldne redni občni zbor z navadnim dnevnim redom. Zborovalni prostor: Hotel Ilirija, levo.

— V Šiški začena stavbena sezona. Zidar-ski podjetnik Černe bo zidal troje hiš raznim privatnikom. Posestnik Voda namerava sezidati veliko dvonadstropno hišo, istotako g. Verhovc. Tudi več manjših hiš nameravajo zidati razni podjetni posestniki. To je veselo znamenje. Kjer je delo, je tudi zaslužek. Stavbinski delavci pač že težko pričakujejo boljše čase.

— Sava na Gorenjskem. Pišejo nam: Modrijani pa so klerikalci. V »Naši Moči« pišejo: »Iz računskih zaključkov je razvidno, da je I. Delavsko kons. društvo prodajalo l. 1913 za 5% ceneje kot socialno demokratsko«. No, no — kaj takega pa že dolgo ne! Iz cen se razvidi, kako kdo prodaja. Iz letnih računov se pač kaj takega razvideti ne more, ker v njih niso za-beležene nakupne cene posameznih predmetov. Da, so pa res modrijani — ti naši klerikalci! Pa »duhoviti« hočejo biti! No, naj le bodo — saj jim pregledujejo račune »javne oblasti«. Gospodje klerikalci, le smešni ne bodite.

— Če vzlete Sokola . . . Iz Novega mesta nam pišejo: Vaše zadnje poročilo o gasilnem društvu v Kandiji bi bilo lahko še bolj zanimivo. Na občnem zboru tega društva ni bil iz-

voljen samo klerikalni župan in dež. poslanec g. Zure častnim članom, nego tudi klerikalni deželni odbornik dr. Pegan. Izvolitev obeh klerikalcev pa so odločili možje, ki niso samo na čelu tega novega klerikalnega društva, nego so tudi odlični člani novomeškega »Sokola«! O »Sokolu« sicer slišimo, da ni politično društvo, vendar doslej še ni bilo znano, da bi se člani »Sokola« tudi če so še v kakem drugem društvu, tako v nemali za čast klerikalizma, da bi kar dva notorična klerikalca volili častnim članom. In to še — kakor se je posebej v tem slučaju zgodilo — da svojo neodvisnost prodajo za nekaj kron podpore v služnosti deželnim kristjanom. Da, pravijo, saj požarna bramba v Kandiji ni klerikalno društvo. In sam »častni član« g. Zure to tudi v »Slovencu« na dolgo in široko dokazuje. V vašem gasilnem društvu tako trdi g. Zure, so zastopane vse stranke in jaz sam sem že od vsega početka to novo društvo opozarjal, da bodi v društvu vsaka politika izključena. To se vse lepo bere in sliši, treba pa je tudi poiskati tiste navne ljudi, ki bi verjeli, da vsaka, navidez še tako človekoljubna naprava, pri kateri imajo klerikalci svoje krepilje, ni že v svojem spočettju pristno klerikalna. Posebej glede gasilnih društev pa ve danes vsak otrok na Kranjskem, da so klerikalci bili tisti, ki so celo v ta, po svojem namenu zelo človekoljubna, izven vsake politike stoječa društva, z zvižbom in s silo vpeljali ne samo politiko, ampak najbrže strankarstvo. Klerikalni deželni odborniki vendar ne morejo trditi, da so svojo gasilsko zvezo ustvarili ne klerikalnim strankam na ljubo, in da v tej zvezi ni vtelesena politična strast absolutnega kranjskega klerikalizma. In če bi se zgolj klerikalno politična stran v tej deželni gasilski zvezi drugače nikjer drugje ne bila pokazala, pokazala se je pri denarju. Ravno v tem tiči velika ironija. Znano je, da v naši deželi največ zavarovalnice proti požarom plačujejo ljudje, ki niso klerikalci. V tej zavarovalnici so že vsteti doneski za podporo gasilnih društev. Te prispevke izročajo zavarovalne družbe deželnemu odboru, da jih porazdeli na posamezna gasilska društva. Klerikalci pa, da zanesejo tudi v gasilska društva svojo umazano politiko, so sklenili, podpore razdeliti le takim društvom, ki se brezpogojno podvržejo politiki deželnih kristjanov. Izprva indirektnim, pozneje (z razdelitvijo podpor) pa kar direktnim potom so klerikalci v gasilska društva zanesli seme svoje politike. Obstoječe razmere pri naših gasilnih društvih žal le predobro dokazujejo, da je res tako. Zato ne pomagaj nobeno še tako spretno ali nerodno zavito preobrščanje resnice čisto nič: Vsako gasilsko društvo, ki je vključeno v deželni zvezi, je hočeš-nočeš klerikalno. In to vedo tudi tisti odlični člani novomeškega »Sokola«, ki so na čelu nove požarne brambe v Kandiji izvolili dva najstrupenejša klerikalca častnim članom. Živel zlet teh Sokolov!

— Priloga »Zarje«. Za naročnike »Zarje« v Ljubljani in okolici je priloženo današnji številki vabilo »Glasbene Matice« h koncertu »Oljki«. Skladba »Oljki« je delo domačega umetnika p. Hugolina Sattnerja. Vse ljubitelje lep skladbe in petja opozarjamo na te koncerte, pri katerem sodelujejo prve domače umetniške moči.

— Kinematograf »Ideal«. V soboto 18., nedeljo 19., ponedeljek 20. aprila: Veseloigra z Asto Nielsen. 1. Benetke ponoči. (Krasen naravni posnetek). 2. Rodolfa ni k predstavi. (Veseloigra; brata Rodolfo in Gigetta). 3. Za čast. (Velezanimiva drama iz ameriške vojne med severnimi in južnimi državami). — Krasni jahalski prizori. — 4. Angelček. Razposajena veseloigra v 4. dejanjih z Asto Nielsen kot 12-letnim dekletcem. — Od točka, dne 21. do petka, dne 24. aprila: Skrivnostni X. (Najsenzacionalnejša špijonažna in detektiv. drama tega leta.) — Večerni spored šolski mladini ni dostopen.

— Preden kupite čevlje si oglejte veliko zalogo čevljev v prodajalni trvdke Peter Kozina & Ko. v Ljubljani na Bregu št. 20 v Col-zovi hiši poleg Sentjakobskega mostu. Čevlji so prav dobro, solidno in trpežno izdelani in se prodajajo tudi na drobno po tovarniški ceni.

— Občni zbor rudarske podružnice v Hrastniku. V nedeljo, dne 19. t. m. ob 3. dopoldne bo občni zbor podružnice rudarjev z dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo blagajnika. 3. Volitev odbora. 4. Zavarovanje proti nezgodam za rudarje. 5. Praznovanje 1. majnika. 6. Raznoterosti. Rudarji, tovariši! Dolžnost vaša je, da se shoda udeležite. Pripeljite tudi žene s seboj.

— Hrastnik. Člane pevskega, dramatičnega in godbenega odseka prosimo, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora podružnice rudarjev, ki bo v nedeljo 19. t. m. v društvenih prostorih. — Odbor.

— Po Keillingovem zgledu. Stavkokaz Mattaschitz, ki je težko ranil sodrug Kosela v Gradcu, se je bil izrazil proti nekaterim krojačem: »Če ne dobim podpore, tedaj gotovo enega ohladim.« Nato je sodrug Kosel pooblastil s. Sabotina, naj naznani Mattaschitza zaradi te izjave. Sabotin je šel v soboto ob tričetrt na šest popoldne na policijo in povedal komisariju, kaj da je bil zagrozil Mattaschitza. Komisar pa je dejal, da ne more aretirati Mattaschitza, ker ni povedal nobenega imena pri svoji grožnji. Kako so gospodje uradniki natančni, kadar je ogroženi le delavec! Čez dobro uro je Mattaschitz streljal na Kosela. In to bi bil komisar lahko preprečil. Mattaschitz je bil že večkrat organiziran, pa je vedno zaradi osebnih sporov izstopil iz organizacije. Nazadnje je bil Mattaschitz štiri in pol leta organiziran, pred poltretjim letom je izstopil iz organizacije, ker je bil poneveril nekaj denarja pri krojaški veselici. Od onega časa je delal Mattaschitz v Gradcu, ne da bi bil organiziran in ne da bi se bil kdo od organiziranih zmenil zanj. Letos proti koncu februarja je pristopil Mattaschitz zopet k organizaciji. Ko ga je načelnikov namestnik opozoril na to, da v slučaju stavke nima pravice do podpore, ker ne vplačuje še 13 tednov v

podporni fond, je dejal Mattaschitz, da mu ni do podpore, ampak zato, da dobi kot organiziran boljše mesto. Ko se je pričela 1. aprila stavka, je stavkal tudi Mattaschitz in prihajal do 6. aprila vsak dan v stavkovni lokal. Od tedaj ga ni bilo več na spregled. Mattaschitz bi bil dobil kljub temu podporo, pobotnica zanj je bila že spisana, če ne bi bil sprejel dela. Samo zaradi stavkokaštva ni dobil podpore. Poleg tega je sodrug Kosel dobil za Mattaschitza službo v Celju, a Mattaschitz ni hotel iti. Mattaschitzovo dejanje ni prav nič drugega kakor posledica sodbe v Litomerciali. Misli si je pač, če so oprostiti enega moralca, oproste tudi mene. Revolver, s katerim je streljal Mattaschitz, je browning izpod 18 centimetrov, orožje, ki je pri nas prepovedano. Pri zasliševanju je dejal Mattaschitz, da je dobil revolver od tovariša, ki je odšel k vojakom. Dalje je tudi povedal, da bi mu ne bilo prav nič, če bi bil Kosel tudi takoj mrtev! — V sredo dopoldne so operirali sodruga Kosela in mu vzeli kroglo iz prsne votline. Operacija je potekla dobro.

— Rimski vojščaki na delu. (Dopis iz Vrtojbe.) Od cvetne nedelje pa do velikega četrka smo imeli pri nas »sveti« misijon. Kakor že običajno so tudi pri nas ti črni, sveti možje napravili več škode kakor koristi. V družinah, kjer je vladal prej najlepši mir, je zavladalo po misijonu sovraštvo. V pridigah so seveda najraje udrihali po slabem časopisu, po socialnih demokratih, sploh po vseh, ki se niso še zapisali tej rimski svojati z dušo in telesom. Socialni demokratje so po zatrdilu misijonarjev krivi, da ljudje več tako ne zahajajo v cerkev, da ne prejemajo zakramentov, da nimajo vse za sveto resnico, kar se zliva iz ust svetih mož itd. itd. V cerkvi lahko govorijo, kar hočejo, ker jih ne sme nihče prijeti za njihove obrekljive jezike. Nam bi bilo pa vse bolj vseč, če bi sklicali ti gospodje javen shod pred cerkvijo, kjer bi jim lahko odgovarjali na njihove nesramne napade. To pa, kar uganjajo po cerkvi, je pa hulskanje in zapeljevanje ljudstva najbrže vrste. Povedali so nam ti modri iz lemenata tudi, da je bila balkanska vojna — čnje in strmitje — kazen božja, ker ljudje niso več praznovali nedelj in praznikov. Bog ve, če so se Balkanci v tem oziru že kaj pobojšali, drugače jim bo huda predla. Pri mladih ljudeh se pa niso črnuli prav nič priljubili, ker so povedali, da je Bog prepovedal plesati fantom in dekletam skupaj. Če se vrte fantje zase, dekleta zase, to ni greh, le skupaj ne smejo biti. Povedali so nam, da takrat faktira sam zlojed, kadar plešeta oba spola skupaj. Silno so se trudili, da bi spravili dekleta v Marijino družbo. Marijine hčere so tako poveljavali, da morajo postati prevzetne. Trdili so, da ne napravijo 20 Marijinih hčera toliko grehov kakor eno samo dekle, ki ni v Marijini družbi, in ena Marijina hčer dobi več odpuvkov kakor 20 drugih. Upamo, da tudi iz te moke ne bo kruha, ker predobro poznamo dekleta v naši občini. Semintje bodo vjeli kakšno, ali jo bodo pa prisilili starši, da pristopi, večina je tako ponosnih in brijtnih, da obračajo hrbet tem lažnivcem na prižnici. Priporočamo našim dekletom, da bero pridno tiste knjige in časopise, ki jih gospodje nunci preklinjajo in to bo zanje 20-krat več vredno kakor odpustki 50 let. Še nekaj zanimivosti iz tega »svetega« časa: Pred spovednico sta se dva možakarja stela, ker je hotel biti vsak prvi rečen grehov. Neke ženska je pa zabelila opoldnsko jed svojemu možu namesto z mastjo s podobico Matere božje, ki jo je dala kuhati med jed, misleč, da bo šel mož potem v cerkev. Pa čudež se ni zgodil. Iz dna duše pa kliče: Obvaruj nas, o Gospod, šibe misijonarjev!

— Kaj vse znajo člani N. D. O. Nabrežinski sodrugi nam pišejo: Na veliko nedeljo smo napravili izlet iz Nabrežine na Kras v Koprivo in doživeli smo nekaj, kar je bilo ravno za nas nabrežinske delavce nad vse zanimivo. Ko smo prišli v Koprivo, je ravno zvonilo k maši. Tudi mi smo vstopili v cerkev. Ko pozvoni k maši, prikorakajo iz zakristije z duhovnikom štirje mladeniči, noseč takozvane »doplerje«. Bolj natančno smo ogledali te fante in smo kar zazijali od začudenja, ker dva od teh pobožnih fantov, sta odbornika N. D. O. v Nabrežini! Ta dva junaka, ki sta v Nabrežini trdna stebra N. D. O., v Koprivi pa ližeta svetnikom pete, sta Ludovik in Andrej Jurca, najglasnejša kričača narodne delavske krumirske organizacije. Prvi je krumiril še s svojim očetom pri zadnji stavki, ki je trajala 6 mesecev; krumirila sta pri trvdki Favetti. Povprašali smo nekega domačina, če opravljata junaka odbornika nabrežinske N. D. O. vsako nedeljo ta pobožni posej, nakar nam je odgovoril, da vsako nedeljo, ker nočejo kmetje opravljati tega dela. Eden od teh dveh pobožnih mladeničev je zaposlen pri Josipu Caharji, drugi dela v županovi delavnici. In o tem se ras izplača, da nekoliko več povemo. Delovodja ga ima namreč prav rad, ker ima to fante tanka ušesa. Če le kdo od delavcev zine kaj proti gospodarju, je drugi dan na cesti, za to že poskrbi kopriviški dopler. Kdor ne veruje tega o Ludoviku Jurcu, temu lahko navedemo verodostojne prič. Raje naj prenaša doplerje po koprivski cerkvi in naj pusti Nabrežino pri miru, to mu bo bolj tehnilo. Nabrežinsko delavstvo pa svarimo pred tem špicljem, ki si je menda vzel za zgled Švilho. Odborniki N. D. O. že strežejo v cerkvi, morda ni več daleč čas, ko bosta sama gospoda Mrak in Brandner lazila okolo altarjev.

— Krajna organizacija jugoslov. soc. dem. stranke v Nabrežini naznanja: 22. III. t. l. ni bilo konference v Gorjanskem, ker so bili zadržani poročevalci na strankarski konferenci v Trstu. Vabimo sedaj vse sodruge in sodružice v Nabrežini, Gorjanskem in okolici, da se zanesljivo udeležite okrajne konference, ki bo v Gorjanskem 19. aprila 1914 ob pol devetih uri dopoldne v prostorih »Vzajemnosti«, s sledečim dnevnim redom: 1. Volitev predsednika in tajnika. 2. Politični položaj na Krasu, poročila A. Furlan. 3. Delovanje deželnega zbora, po-

ročja dr. Henrik Tuma. 4. Delovanje državnega zbora, poročila Josip Kopač. 5. Sklepi k 2., 3. in 4. točki. 6. Slučajnosti. — Odbor.

— Javen ljudski shod v Gorjanskem. Krajna organizacija jugoslov. soc. demokratične stranke v Nabrežini vabi na javen ljudski shod ki bo v Gorjanskem v nedeljo dne 19. aprila 1914 ob 3. popoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Gospodarstvo in politika. 2. Delovanje deželnega in državnega zbora. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Jugoslovanska socialistična mladina v Trstu ima v nedeljo 19. t. m. ob 9. dopoldne jako važno zborovanje, na katero vabimo vse člane. Člani naj pripeljejo s seboj tudi še one mladeniče in dekleta, ki niso še organizirani. Na zborovanju lahko pristopijo. Zborovanje bo v društveni dvorani, Rojan št. 12., via Appiari.

— Okrajna politična organizacija v Rojanu vabi na javno zborovanje, ki bo v ponedeljek, 20. t. m. ob 8. zvečer v društveni dvorani v Rojanu št. 12. via Appiari. Ker je dnevni red jako važen, prosimo vse sodruge, da se udeležijo zborovanja.

— Iz Rojana nam poročajo: Variete večer, ki ga je priredila »Mladinska organizacija« pretekli mesec, je lepo uspel. Nadejamo se, da nam mladi sodrugi prirede še kak tak podoben večer. Temu zgledu je sledil odbor podružnice Ljudskega odra v Rojanu in priredil 4. t. m. družinski večer, ki je izborno uspel. Igralci so vrlo izpolnili svojo dolžnost, posebna hvala gre sodrugu Mihajloviču, ki je v dveh tednih spravil na oder dve igri s skoraj popolnoma novimi močmi. Čujemo, da nameravajo ustanoviti tukajšnji sodrugi stalen »dramatičen odsek« iz članov mladinske organizacije Ljudskega odra in le želimo, da se uresniči ta načrt. Le dalje za izobrazbo in kulturo proletariata! — E.

IDRIJA.

— Ena delavska zahteva se vendar uresniči. Znano je prizadetim in tudi neprizadetim delavcem našega rudnika kako nepravilno so bili vsaj nekateri neporočeni delavci uvrščeni v novi plačilni pravilnik. Nekateri so bili za svojimi tovariši, ki so hkratu nastopili delo, zapostavljeni celo za tri plačilne stopnje. Da so trpeli škodo na gosp. in bolni dnini in največ pa še pri naraščajoči družini ter pokojnini je samoobesi umevno. Zato je bilo s prizadetimi solidarno tudi ostalo delavstvo in je v tem zmislu, da se odpravi ta krivica sprejelo na nekaterih javnih rudarskih shodih ponovne resolucije za izenačenje zaslužka. Ali rud. erar in ministrstvo sta našla na vsako zahtevo polno izgovorov, češ, da ni resnično, kar trdijo delavci, ali pa, da izenačenja finančno ministrstvo ne pripusti. Jeseni lanskega leta pa so prizadeji po navodilu vodstva naših organizacij sestavili natančen seznam vseh prizadetih, podprli istega z dokazi kakor s službenimi leti, starostjo, plačilno stopnjo ter razliko zapostavljenih stopinj in poslali seznam s prošnjo vred državnemu poslancu sodrugu Maksu Winturu, da on posreduje na Dunaju v prilog idrijskih rudarjev. On in tovariši so v zmislu spomenice v državnem zboru interpelirali in ministrstvo je tukajšnjemu rud. vodstvu naročilo, naj to zadevo spravi v red, ter potem predloži v potrjenje. Kakor čujemo je ta zadeva tukaj že po večini končana in če ministrstvo to, kar je pravilno, potrdi, bo nad 200 delavcev ne le pravilno uvrščeni, ampak bodo oni, ki so od 1. januarja 1912 doslej delali na gosposke dne in pa oni, ki so bili med tem časom bolni, dobili tudi naknadno povračilo. Počasi, ali vendar veliko se da doseči, če nastopa delavstvo solidarno in če se na pravem koncu loti. Zato pa priporočamo delavstvu vnovič, naj bo solidarno povsod, kjer gre za delavske koristi. Solidarnost delavstva, ena stroke je vredna več kot vse lepe govorance in slancev, če nimajo moči za seboj.

— Podružnica »Unije« rudarjev v Idriji sklicuje za nedeljo dne 26. t. m. ob 9 dopoldne v pivarno pri »Črnem orlu« javen ljudski shod z dnevnim redom, ki ga v prihodnji številki »Zarje« in »Rudarja« objavimo. Pripravljajte se!

— Zdravstveno stanje je bilo letošnje zimo v našem mestu prav izborno. Bilo je malo slučajev smrti. Zato žanje smrti sedaj tem huje, ko je prišla pomlad. Skoraj vsak dan imamo po en pogreb, včasih celo po dva. Zlasti mrjo jetični in stari ljudje, ki so prebili zimo morda še v nadi, da čakajo zaželjeno pomlad, ki jim prinese zdravje. Da je v našem mestu veliko pritaženih bolezni, to ni prav nič čudnega. Pre-naporno delo v rudniku, pomanjkanje zadostne in redne hrane, vlažni zrak, ki ga povzroča rudnik, nesnažen potok Nikova in gniloba odpadkov lesa na Lenštatu in drugih eraričnih skladiščih lesa, vse to ni v zdravstveno korist Idrije. Zraven tega pa imamo, kar nikjer drugod ne vidimo, tudi pokopališče, ki je okrog in okrog obdano s liškami v taki bližini, da bi se lahko v slučaju kake epidemije v par dneh vse mesto okužilo, posebno pa še, če pomislimo, da leži pokopališče ob reki Idriji in je ob velikih povodnjah vedno nevarnost, da kak del pokopališča ne odnese voda. Ker se Idrija razvija v vsakem oziru, bi bil skrajni čas, da bi se tudi pokopališčnemu vprašanju posvetilo nekoliko več pažnje.

Umetnost in književnost.

— »Naše Zapiske« ima v zalogi uprava v Gorici. Kdor tedaj želi starejše letnike, naj se obrne v Gorico. Založba »Zarje« je odposlala v Gorico zalogo vseh letnikov »Naših Zapiskov«.

— Za »Oljki« koncerte je »Glas. Matica« izdala prav lično 30 strani obsegajočo knjižico. Ta obseza slike skladatelja Sattnerja, pesnika Gregorčiča, ilustracije k »Oljki« od A. Koželja, slike koncertne pevke Hermsdorfove in opernega pevca Levarija in spise »Kako je nastala pesnitev »Oljki« po podatkih notarja J. Gruntarja, meditacijo »Himna miru« od dr. Opeke.

vodilne misli skladbe in tematično analizo kantate z notami itd. Knjižico najtopleje priporočamo vsem obiskovalcem koncertov. Dobilna se za 20 v pri prodaji vstopnic.

Vestnik organizacij.

— Okrajni odbor ljubljanski vabi tem potom vse ljubljanske zaupnike na važen sestanek v društvenem lokalu v torek, dne 21. t. m. točno ob 8. uri zvečer. Dnevni red: Poročila o uspehih akcije za »Zarje« in sklepi glede praznovanja 1. majnika. Ker se posebnih vabil ne bo izdalo, se sodrugi prosijo, da se medsebojno opozore na ta važen sestanek. Ničče naj ne manjka! Petrič.

Strankin zbor socialno demokratske stranke na Holandskem.

V največji koncertni dvorani mesta Utrecht se je sešla holandska socialno-demokratska stranka na 20. strankin zbor. Sodrug Vliegen je otvoril zborovanje in je izražal pred vsem zadoščenje nad krepmi naraščanjem stranke in nad ugodnim izidom zadnjih volitev. Nasprotniki so pač pričakovali, da se bo obrnilo delavstvo od stranke, ker je bila ta na zadnjem izrednem strankinem zboru sklenila, da odkloni ponujana ministrska mesta. Ali to pričakovanje se ni uresničilo. Od zadnjega strankinega zboru je naraslo število članov za 5000. Samo rdeči teden je prinesel stranki 3336 novih članov, strankinem časopisu pa 3600 novih naročnikov. Pri volitvah je holandska socialna demokracija pomnožila število svojih mandatov. Tudi razvoj strokovnih organizacij je nad vse razveseljiv. Kmalu bo nad 100.000 delavcev strokovno organiziranih. Zlasti čvrsto napreduje zveza poljedelskih delavcev; od oktobra 1911 do oktobra 1913 je naraslo število njenih članov od 1700 do 4400. Stranko je zadela pa tudi ena težka izguba, izgubila je namreč 3. amsterdamski mandat.

Glavna naloga tega strankinega zboru je revizija strankinega statuta, ki naj dvigne organizatorično in finančno stranko tako, da bo lahko izpolnjevala svoje velike naloge. Prvi dan zborovanja je bil odmerjen razpravam o poročilu strankinega vodstva in parlamentarne frakcije.

Drugi dan so sprejeli delegatje, ki zastopajo 25.000 politično organiziranih članov, resolucijo za nadaljevanje boja za volilno pravico. Resolucija pozivlja vlado, da predloži predlogo za splošno volilno pravico moških in ženskih. Strankin zbor je sklenil, da bo pripravil velike demonstracije za splošno in enako volilno pravico.

Raznoterosti.

Četrstoletnica majniškega praznovanja. Mednarodni socialistični kongres v Parizu leta 1889, je sklenil, da opusti proletarijat vsega sveta en in isti dan delo, da manifestira za psemurni delovnik, za politično enakopravnost, proti gospodarskemu zatiranju, proti vojni in za mir narodov. Ta sklep je po vsem proletariskem svetu vzbudil navdušen odmev. Gnilo meščanstvo pa je trepetaje pričakovalo revolucijo. Od tega časa je poteklo 25 let in proletarijat se je razvil v ogromno armado, prešinito s socialističnim duhom. Že četrstoletnja praznuje proletarijat dan 1. majnika kot svoj delavski praznik. Letos pa bo praznovanje 1. majnika brezdvomno mnogo impozantnejše ter bo še živjeje spominjalo gospodujoče sloje na pravične delavske zahteve. Le še malo časa nas loči od svetovnega praznika, ustvarjenega po složni, odločni volji delavstva. Potrebnejše kot kdaj poprej je, da se proletarijat pripravi za dostojno praznovanje svojega praznika. V Avstriji, v deželi reakcije, nacionalnega prepira in hujskanja, ima delavstvo dovršiti še velike naloge. Na milijone kron požre moloh militarizem, ki vedno bolj ogroža mir narodov. Prvi majnik velja protestu proti nevarni igri z orožjem in vojno. Velja pa tudi demonstraciji za ljudske zahteve, ki nas povedejo iz močvirja skrbi in zatiranja v svobodno in srečno bodočnost.

Ogenj v rudniku. Iz Bruslja poročajo: V četrtek dopoldne je v rovu v Gillyju, ko se je vnela jutranja šihla, izbruhnil ogenj, ki je uničil strojnico in električno centralo. 230 delavcev se je rešilo, ker je bil ta rov v zvezi z drugim rovom. Škoda znaša 1 milijon.

Smrtna obsodba. Porotno sodišče v Brnu je obsodilo 23letnega Jurija Bathelta na smrt na večala. Bathelt je bil lani v novembru umoril in oropal logarjevo vdovo Ulehlo. Dobil je pri njej prav neznatno vsoto denarja.

Živela anarhija! Iz Genue poročajo: Predsedstvo revolucionarne stranke in načelstvo organiziranih železničarjev sta sklicala v sredo zvečer veliko demonstracijsko zborovanje. Udeležba je bila velikanska, prišlo je tudi mnogo uslužbencev različnih državnih uradov. Vsi govorniki so govorili silno ostra. Končno je bila sprejeta resolucija, ki izjavlja solidarnost z železničarji. Okolo tisoč zborovalcev je odšlo pred prefekturo, kjer so klicali: »Živela socialna revolucija! Živela anarhija! Živela splošna stavka!« Dva znana voditelja anarhistov so aretirali zaradi hujskanja in ju izročili sodišču. Splošno pa sodijo, da ne pride do stavke, čeprav vlada med železničarji navdušeno razpoloženje za stavko.

Strahotno dejanje. V vasi Bredzianovice v Galiciji je 21letni hlapec Pyra napadel s sekuro svojo ljubico, njeno mater in svojega nezakonskega otroka, samo da bi se odtegnil plačevanju za otroka. Vse tri je težko ranil. Da odvrne sum od se, je zažgal nato še hišo. Mati dekletova in otrok sta zgorela, dekle se je rešilo, kljub temu, da je bilo prav težko ranjeno. Morilca in njegovega brata, ki je sokriv, so aretirali.

Nova armada na Francoskem. Na Francoskem imajo volilni boj. Na shodu v Carmauxu je govoril voditelj francoskih socialistov sodrug Jaurès in dejal med drugim: Socialisti imamo že zagotovilo od skoraj 1000 najbolj inteligentnih in najbolj delavnih oficirjev za ustanovitev nove armade. Pred nekaj tedni sem predsedoval banketu, na katerem je bilo več sto oficirjev, ki so vsi odločeni, da ustanove z nami armado ljudstva v orožju, to se pravi republikansko armado. Pripravljani smo na delovanje, da rešimo francoski narod in francosko delavnost. — Seveda so zbudile te besede največjo pozornost po vsej Francoski in izven Francoske.

Za mladostne zločince. Angleškemu parlamentu je predložila vlada predlogo za reformo kazni mladostnih zločincev. Reforma predlaga, da naj se izključijo vsi mladostni zločinci izpod 20. leta od zaporne kazni in naj se izroče zavodov, kjer bodo dobili priliko za poplisanje.

Velikanski som. Iz Umage pri Piranu so odpluli na velikonočni ponedeljek s čolnom »Salvatore« njegov lastnik in pet mornarjev. V torek zjutraj je bil oddaljen čoln 25 pomorskih milj od Umage. Naenkrat je priplaval 11 m dolg som, ki se je z vso silo zafetel v čoln. Vsled tega je začela vtekati voda v čoln. Dva somova zoba sta občila v čolnu. Sona so videli tudi drugi ribiči in sedaj bodo pričeli lov nanj.

Denar ne pripravi sreče. Iz Frankobroda ob Majnu poročajo: Večkratni milijonar Jakob Kuhn, ki je bil zaročen z neko tukajšnjo igralko, se je obesil. Vzrok samomora ni znan.

Zločini v Avstriji. Leta 1910. so obsodili v Avstriji 32.631 zločincev. Najmanj zločincev imajo razmeroma češke dežele, kjer pride na 100.000 prebivalcev komaj 70 zločincev. Na Tirolskem pride na 100.000 prebivalcev 130, na Koroskem 147, na Salcburškem 152, na Štajerskem 165, in na Predarlberškem 168 zločincev. Čim bolj črna dežela, tem večja gniloba.

Hranilnice za dojenčke je vpeljalo mesto Schöneberg pri Berlinu. Vsak novorojenček dobi hranilno vlogo 1 marko. V 4. letih so izdali 9000 mark; kako spodbuja starše otrok ta uredba k nalaganju denarja za otroke, kaže to, da so se pomnožile prvotne vloge 9000 mark v štirih letih na 300.000 mark. Dokler živi otrok, ne more nihče dvigniti naložene marke. Po smrti otrokovi jo podedujejo starši. Krasni uspehi te naredbje so spodbudili tudi mestni zastop v Berlinu, ki bo sedaj uvedel hranilnice za dojenčke.

Gledališče za otroke. Budimpeštansko učiteljsko je ustanovilo za otroke posebno gledališče, v katerem igrajo najboljši umetniki. Gledališče je nastanjeno v »Učiteljskem domu« in ima prostora za 350 otrok. Vse delo opravljajo brezplačno učiteljice in učitelji. Po predstavah kažejo še kinematografske slike.

Pravi človekoljub. V Berlinu je zapustil bogat občan pet milijonov mark mestu, da ustanovi šolo v gozdu. Mesto Berlin ima že takozvano gozdno šolo za bolne otroke. Pouk v teh šolah je vedno na prostem, samo ob slabem vremenu pod strcho. Vsak dan je le nekoliko ur pouka, ves drugi čas je posvečen razvedrilu in počitku. V to gozdno šolo pride vsako leto 135 otrok, stroški znašajo okoli 37.000 mark. Nova gozdna šola je namenjena za 300 do 400 otrok.

273 metrov visoko hišo bodo zgradili v Novem Jorku. Imela bo 51 nadstropij, veltala pa bo 60 in pol milijonov kron.

Dober odgovor. Pater Flpidius, znani apostol abstinence propagande, pripoveduje v marčevi številki »Volksfreund« naslednjo zanimivo dogodovščino: K župniku na Predarlberškem, ki pa ni bil abstinenc, je prišel beračič razcapan človek. Župnik je dejal, da mu da le potem podporo, če pristopi k abstinencnemu društvu in če opusti pijančevanje. Poteruh se pa odreže: »Na društvo, pri katerem ni župnik član, ne dam prav nič!«

Odgovorni urednik: Ivan Tokan.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska: Družbelska tiskarna v Ljubljani.

Kmečko delavska gospodarska zadruga v Dobravljah na Goriškem

r. z. z. o. z.

Zadruga ima v svojih kleteh veliko množino dobrega in naravnega vina svojih družnikov. Za prisnost od zadruge prodanega vina se jamči.

Oddaja se v lastnih sodčkih od 56 litrov naprej v vsaki množini. — Kdor kupi od nas enkrat, ostane nas stalen odjemalec.

Varčne gospodinje!

Sladni čaj Dr. pl. Trnkoczyja sladni čaj daje vsakomur ki, moč, živce, spanje, cvetoče lice, okusen zajetek. Pri dojenčkih nadomešča materinsko mleko in umirjivost dojenčkov omejuje. Pri bolnih se dosežejo izvrstni uspehi. Na vsak način prihranijo gospodinje 50% pri gospodinskih izdatkih, ¼ pri mleku in polovico pri sladkorju. Vsak dan prihajajo naročila s priznanji. Naroča se pri izdelovalstvu lekarnarju Trnkoczyju v Ljubljani zraven rotočva, ki je s sladnim čajem izgojil svojih osem zdravih otrok. Po pošti 5 zavitekov po ¼ kg 4 K franko. Po 60 vinarjev se dobi povsod tudi pri trgovcih. Glavna zaloga na Dunaju v lekarnah Trnkoczy; Schönbrunnerstrasse 109, Radeizkyplatz 4, Josefstadtstrasse 25, v Gradcu Sackstrasse 4, Trst, drogist I. Camulli St. Giov. di Guardiella 703; Gorica, Mazzoli E., trgovec; Celje Hočvar, trgovec; Celovec, Hauser, lekarnar; Maribor, König, lekarnar. — Dobi se tudi v vseh prodajalnih konsumnega društva za Ljubljano in okolico.

Rudarje

sprejema proti boljši plači na trajno delo rudokop »Skojfe«. Ponudbe na A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška cesta.

Kako se pljučne bolezni, dušljivi kašelj in naduho

popolnoma ozdravi, poročam vsakomur brezplačno. Pošljite za odgovor kuverto z znamko na gospo B. KOLENSKA, Vrbovice pri Pragi (Češko).

Pripravljajte se na kolesarsko sezono!

Vsak izveden kolesar kupi

najboljše kolo mornarije — ali

KOSMOS — KOLO

dobro, cenó ljudsko kolo.

Osterr. Waffenfabriks - Gesellschaft, Steyr.

Ceniki zastoj in franko od zastopnika Ivan Jax & Co. Ljubljana, Dunajska cesta 17

IVAM NOT
Razširjena po vsem svetu, pri narodih vseh jezikov in dežel je že 23 let Kathreinerjeva kneippova sladna kava.
Kaj bi ti moglo bolje priskrbiti za dobro kakovost, fin okus in cenost tega nepoboljšnega kavnega aromestka in dodatka?

Kavarna Star trg štev. 39
celo noč odprta
„LEON“
Gostilna
Florjanska ulica štev. 6.
Prist: a vina. Domača kuhinja.

Ceno posteljno perje!
Najboljši češki nakupni vir!
1 kg sivoga, dobrega, puljenega 2 K; boljsega 2-40 K; prima polbelega 2-80 K; belega 4 K; belega puhačega 6-10 K; velefinega snežnobelega, puljenega, 6-40 K, 8 K; puha sivoga 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prsi puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.
Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernice 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolga, 80 cm šir, polnjena z novim sivim, prav stano-vitnim puhaštim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K zglavnice 8 K, 8-50 K, 4 K. Pernice, 200 cm dolga, 140 cm šir. 18 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-60 K, 5-20 K, 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12-80 K, 14-80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajočo se vrno denar. — Natančni cenovniki gratis in franko.
S. Benisch, Dešenice štev. 758, Češko.

Edna posebnost likerja je zdravnik želočca.
„Zdravnik želočca“
je edina posebnost želočnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabosti v želočcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.
Dobi se tudi v vseh prodajalnih konsumnega društva za Ljubljano in okolico.
Odkrivan v Parizu z zlato kolajno in čas. križcem.

Za pomladno in poletno sezono priporoča tvrdka
GRIČAR & MEJAČ
Ljubljana, Prešernova ulica štev. 9.
svojo bogato zalogo
izgotovljenih oblek za gospode in dečke.
ter mične novosti
v konfekciji za dame in deklice.
Ceniki zastoj in franko.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani
registrovana zadruga z omejeno zavezo obreduje
hranilne vloge po 5%
od dne vloge do dne dviga.
Rentni davek plača zavod sam.
Sprejema vloge v tekočem računu v zvezi s čerkovnim prometom ter jih obreduje od dne vloge do dne dviga.
Dovoljuje posojila svojim članom proti zadostnemu poroštvo. Trgovcem, obrtnikom in zadrugam, ki postanejo člani, se eskomptujejo menice in vnovčujejo fakture.
Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 5. popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki od 8. do 1. popoldne.

B. Götzl

Krasne novosti spomladanskih in polletnih oblek, površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence!

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

Najboljši nakup vsakovrstnih modernih in trpežnih

čevljev

je v zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o, Ljubljana na Bregu.

Cojzova hiša, poleg St. Jakobskega mostu.

(Varslvena znamka.)

Cena za gospode	K 14.—, 17.—, 20.—.
„ „ dame	K 12.—, 15.—, 18.—.
„ „ dečke ^{30/39}	K 10.—, 12.—.
„ „ otroke	K 5.—, 6.—, 7.—, 8.—.

Garantirana kakovost po teh cenah.

Cenejše vrste od kron 1.50 naprej.

SA SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIČNE BOLEZNI
PORODIŠNICA
LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4
SE P ZDRAVNIK PRIMARJ DR. FR. DERGANČ

Na izbiro pošilja tudi na deželo: Krasna krila, kostume, plašče, domače obleke, perilo modrece in vse modno blago.

Bluze

M. Kristofič - Bučar
Ljubljana, Stari trg št. 9. Lastna hiša.
Neprekosljiva v otroških oblekah in krstni opravi.
Solidna tverdka.

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo
šivalnih strojev
in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

75.000 ur!

Vsled balkanske vojske sem priljubljen 75.000 komadov imit. srebrnih ur z izvrstnim 36 ur tek. anker-remont. kolesjem na kamnih tekoče, ki so bili namenjeni za Turčijo, za smešno ceno prodajati:

1 komad	K 3.—
2 komada	5.70
5 komadov	13.80

4 letno pisмено jamstvo.
Brez rizika. — Zamena dovoljena ali denar nazaj. — Razpošilja se po povzetju.
Centrala ur SIMON LUSTIG, Neu Sandez št. 57.

Vedno
sveže pivo

najljepše dvojno marčno belo in črno (Bockler), belo 1/2 litra vrček po 20 vin., steklenice 1/2 lit. čez ulico ravno tako 20 vin. Črno pa v steklenicah po 24 vin. Dobl se tudi dobro vino, gorka in mrzla jedila. — Na razpolago so cenjenim gostom v popoldanskih urah vozovi za vožnjo v mesto in okolico.

ANTON MAVER,
posestnik in restavrater hotel 'Vega' Sp. Siška št. 26.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik
mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezija c. 11 (Kolizej).

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to svrhu spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné; Mestni trg 10.

Velika izbira! Solidna postrežba!

Zaloga spalnih ter je-dilnih sob v različnih : Zaloga otomanov, di-
: najnovjših slogih. : vanov, žimnic :
: in otroških vozičkov.

Klobuki najmodernejšje oblike in barve vsake cene.
Slamniki, čepice in kravate vedno najnovjši vzorci in barve.
Rokavice iz usna in sukanca la kakovosti.
Srajce bele in barvaste vsake izvršbe.
Palice, dežniki, nogavice, žepni robci, naramnice itd.
Modna in športna trgovina
P. MAGDIĆ, Ljubljana
Franca Jožefa cesta, nasproti glavne pošte.

Spalnica v amerškanskem orehu 350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

Pri nakupu različnega manufakturnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné
Obstoji od l. 1883. Mestni trg 10. Obstoji od l. 1883.
Na debelo in drobno! Izredno nizke cene.

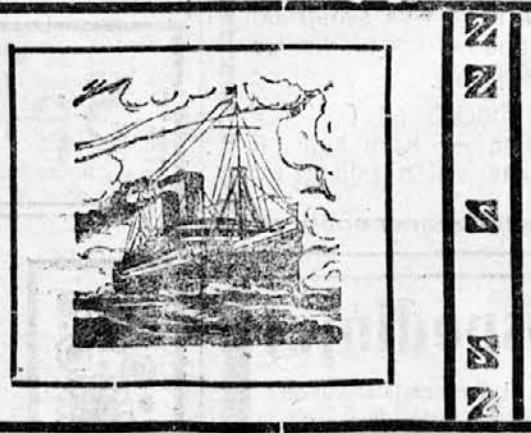
BALKAN Trgovska, spedičijska in komisijska del. družba.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 33. Centrala: TRST. Telefon št. 100

mednarodna spedičija, spedičije in zacrinaranje vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, kleti. Prosta skladišča za redni užitni podvrženo blago. Najmodernejšje opremljeno podjetje za selitve in prevažanje pahljstva v mestu in na vse strani s patentiranimi pohištenimi vozmi. Shranjevanje pohištva in blaga v suhih posebnih skladiščih. Omotacije itd. — Spedičijski urad, generalni zastop in prodaja vožnih listov: „Palmatic“ delniške družbe v Trstu brzo-vozne proge Trst-Benetke inobratno ter Trst-Ancona parobrodne družbe D. Tripcevih & Co, Trst Avstrijskega Lloyd a Cunard-Line za I. in II. razred. Naročila sprejema tudi blagovni oddelek „Jadranske banke.“ Zmerno cene — Točna postrežba.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

najnovjšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezličnim brzajavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopeli itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ Ljubljana,
Kolodvorska ulica št. 26.

Velika izbira okusnega in modernega blaga za ženske obleke in bluže. Le najnovjšje rute in šerpe. Bogata zaloga vsakovrstnih preprog in zavese. Garniture in preproge za čez divane in za na steno. Potne odeje. Linolej. Izkušeno dobri šifoni. Namizno perilo in robci.

Vljudno se priporoča
manufakturna trgovina
J. Grobelnik
Ljubljana, Mestni trg 22 naspr. lekarne.
Vnanja naročila se točno izvršujejo.